

COMMISSION DE L'INTÉRIEUR
ET DES AFFAIRES ADMINISTRATIVES
COMMISSIE VOOR DE BINNENLANDSE
EN ADMINISTRATIEVE AANGELEGENHEDEN

SÉANCE DU MARDI 14 NOVEMBRE 1995
VERGADERING VAN DINSDAG 14 NOVEMBER 1995

SOMMAIRE :

DEMANDE D'EXPLICATIONS (Discussion):

Demande d'explications de M. Goris au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «les gardes civiles».

Demande d'explications de M. Caluwé au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «les gardes civiles».

Orateurs: **MM. Goris, Caluwé, M. Vande Lanotte**, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, p. 40.

Demande d'explications de M. Caluwé au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «la collaboration entre les services de police».

Orateurs: **M. Caluwé, M. Vande Lanotte**, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, **M. Goris**, p. 43.

INHOUDSOPGAVE :

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking):

Vraag om uitleg van de heer Goris aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de burgerwachten».

Vraag om uitleg van de heer Caluwé aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de burgerwachten».

Sprekers: **De heren Goris, Caluwé, de heer Vande Lanotte**, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, blz. 40.

Vraag om uitleg van de heer Caluwé aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de samenwerking tussen de politiediensten».

Sprekers: **de heer Caluwé, de heer Vande Lanotte**, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, **de heer Goris**, blz. 43.

PRÉSIDENCE DE M. NOTHOMB, PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER NOTHOMB, VOORZITTER

La séance est ouverte à 10 h 10 m.

De vergadering wordt geopend om 10 h 10 m.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER GORIS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE BURGERWACHTEN»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER CALUWE AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE BURGERWACHTEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. GORIS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LES GARDES CIVILES»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. CALUWÉ AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LES GARDES CIVILES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Goris aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de burgerwachten».

Aangezien de vraag om uitleg van de heer Caluwé gericht is tot dezelfde minister en over hetzelfde onderwerp handelt, stel ik voor beide vragen om uitleg samen te voegen. (*Instemming.*)

Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, bij omzendbrief van 13 oktober 1995 heeft de minister de burgerwacht-initiatieven verboden, namelijk het gestructureerd en het georganiseerd houden van patrouilles door privé-personen met als doel de criminaliteit te bestrijden of te voorkomen. Hij beriep zich hiervoor op artikel 1 van de wet op de privé-milities van 29 juli 1934.

In verschillende gemeenten werd voor deze initiatieven tot op heden gestructureerd samengewerkt met de lokale rijkswachtbrigades en politiediensten.

Kan de minister meedelen of hij zich voor de interpretatie van de wet van 1934 in zijn omzendbrief liet adviseren door de diensten van de rijkswacht? Zo ja, welk advies werd hem verstrekt?

Kan hij ook verduidelijken welke daden of hoedanigheden van privé-personen, zonder enige samenwerking met politiediensten, volgens de strafwet worden beschouwd als «gestructureerd of georganiseerd», en dus strafbaar?

Kan hij mij ook meedelen of er een daling van het aantal inbraken of het aantal pogingen tot inbraak wordt vastgesteld in de gemeenten of deelgemeenten waar deze specifieke vorm van burgerwacht of buurtobservatie functioneert?

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Caluwé voor het stellen van zijn vraag om uitleg.

De heer Caluwé (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, over dit onderwerp heb ik enkele bijkomende vragen.

Heeft de minister vóór het versturen van zijn omzendbrief overleg gepleegd met de betrokkenen, degenen die op dat ogenblik onder een of andere vorm een burgerwacht organiseerden? Op die manier hadden mogelijke bezwaren in onderling overleg kunnen worden opgevangen en zou het versturen van een omzendbrief misschien overbodig zijn geweest.

Is de minister niet van oordeel dat het uiterst moeilijk is het onderscheid dat hij in zijn omzendbrief maakt tussen nachtpatrouilles en andere vormen van burgermeldingswachten, terug te vinden in de wet op de privé-milities? Zijn niet ofwel beide vormen in strijd met die wet, ofwel geen van beide? Treden beide vormen van burgerwacht niet in de plaats van de politiediensten? Is het onderscheid tussen rondwandelen of rondrijden enerzijds, en het van achter het venster observeren anderzijds, niet zeer arbitrair? Kan dit onderscheid wel teruggevonden worden in de huidige wet?

Als de minister uitdrukkelijk zegt dat een bepaalde vorm van initiatief van de bevolking laakbaar is en dat de politiediensten hieraan niet mogen meewerken, vreest hij dan niet dat de mensen geen enkel vrijwillig initiatief meer zullen nemen om de veiligheid te bevorderen? Het is toch positief dat mensen initiatieven nemen en zelf verantwoordelijkheid opnemen, omtrent zaken die belangrijk zijn voor de gemeenschap? Zullen zij nu nog langer bereid zijn een aantal taken op zich te nemen?

Burgerwachten ontstaan gewoonlijk op een moment dat zich een crisissituatie voordoet. De burgerwacht is dan een initiatief van de bevolking om die crisissituatie het hoofd te bieden. Tot op heden waren er met burgerwachten nog geen incidenten die problemen opleverden voor de openbare orde. Dit is te danken aan de goede samenwerking met de politiediensten. Deze laatste gaven tot nu toe terzijde richtlijnen en hielpen gedeeltelijk mee met de organisatie, zodat de burgerwachten niet ontaardden in een gevaarlijk instrument en zodat alles binnen de perken bleef.

Denkt de minister niet dat de bevolking in crisissituaties initiatieven zal blijven nemen en vreest hij niet dat dit, nu de politiediensten geen contact meer mogen hebben met burgerwachten, wel zal kunnen leiden tot gevaarlijke situaties?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik zal de verschillende vragen stapsgewijze behandelen.

Bij het uitwerken van de omzendbrief heb ik het advies gevraagd van de algemene rijkspolitie en van de rijkswacht. Het advies van de algemene rijkspolitie over de burgerwachten is vrij streng en duidelijk. Het zegt dat de wet op de private milities geschonden wordt door het oprichten van burgerwachten, want dit zijn organisaties van private personen met het oogmerk de politie te vervangen. Volgens het advies is wettige zelfverdediging een recht dat niet collectief mag worden georganiseerd of voorbereid. Het advies verwees ter zake naar een artikel van wijlen minister van State Gol. De algemene rijkspolitie raadt ook aan de wet op de private milities te amenderen, zodat de bestaande onduidelijkheid wordt weggewerkt.

Het advies van de rijkswacht was meer aarzelend. De rijkswacht denkt dat de wet op de private milities niet geschonden wordt door de huidige burgerwachten. Zij stelt wel vragen bij die organisaties. Zij is van oordeel dat om opportuniteitsredenen de initiatieven van de bevolking beter in bepaalde richtingen kunnen worden geleid. Politiediensten kunnen hier medewerking verlenen aan dergelijke initiatieven zo lang die geen patrouilles van de bevolking inhouden. Burgerwachten vallen onder de wet op de private milities wanneer het oogmerk erin bestaat ofwel dwang of geweld te gebruiken tegen al wie als ongewenst wordt beschouwd in de wijk ofwel de bewoners van de wijk te verdedigen. Dit laatste is een dubieus element in het advies.

Ik heb de beide adviezen zo grondig mogelijk doorgenomen. Zij gaan een beetje in tegenovergestelde richting. De kern van de zaak is een juiste bepaling van de politiefunctie. Ik heb de wet herlezen in het licht van beide adviezen. Mijn besluit is dat het niet kan dat er op een georganiseerde manier afspraken worden gemaakt tussen personen over handelingen die deze personen normaal gezien niet verrichten, zoals 's nachts rondlopen en patrouilleren, wat een taak van de politie is.

Dit is mijns inziens een coherente en genuanceerde benadering van de adviezen. Mijn conclusie hieruit is dat activiteiten van burgers die erop gericht zijn elkaar of politiediensten te verwittigen bij gevaar, niet onder de definitie van de politiefunctie vallen. Aldus moet de omzendbrief worden geïnterpreteerd.

Zoals altijd bij een wet die zeer interpreteerbaar is, hebben hier ongetwijfeld ook opportuniteitsredenen meegespeeld. Wij hebben een onderscheid willen maken tussen het nachtelijk patrouilleren en de andere taken.

Ik wijs de heer Goris erop dat er niet veel burgerwachten zijn en weinigen houden het langer dan enkele maanden uit. Dit is trouwens ook een reden om het systeem niet te stimuleren.

De resultaten van de burgerwachten hebben tot nu toe eigenlijk niets bewezen. Volgens de omzendbrief zijn meldingssystemen toegelaten. Als we de resultaten van het meldingssysteem van Poperinge vergelijken met die van de burgerwacht in Dadizele, dan blijkt dat er geen daling van de criminaliteit is in Dadizele, maar wel in Poperinge. Bovendien is het aantal personen dat, na melding, in Poperinge werd onderschept, groter dan in Dadizele.

Ik vind niet dat hier enig verband mag worden gelegd en ik vind het bijzonder gevaarlijk te concluderen dat het ene uit het andere voortvloeit. Men gaat er altijd van uit dat de meldingssystemen zwakkere vormen zijn van samenwerking tussen burgers en politiediensten. Uit de cijfers blijkt dat dit niet zo evident is.

In Poperinge werden auto's onderschept door de politiediensten nadat zij door het meldingssysteem waren gewaarschuwd. In Dadizele was er bijvoorbeeld een vermindering van het aantal autodiefstallen, maar niet van het aantal inbraken. Het systeem van de burgerwachten is nochtans tegen de inbraken gericht. De vraag is natuurlijk of men daaruit iets kan concluderen, want wagensdiefstallen worden hoofdzakelijk gepleegd door bendes die plots toeslaan. Daar heeft men maar weinig vat op.

In Poperinge is het aantal misdrijven op een bepaald moment ernstig gedaald. Ik zal een concreet voorbeeld aanhalen. Op een gegeven ogenblik werd een verdachte Audi signaleerd. Via het netwerk van verwittigingen kon men de betrokkene interceperen.

Men heeft aan de politie gemeld waar de verdachte zich situeerde. De politie heeft hem kunnen aanhouden. De auto bleek gestolen en kon worden gerecupereerd.

Volgens mij is het meldingssysteem een veilig systeem en even efficiënt als het systeem van de burgerwachten. Ik wens hiermee te reageren tegen het minimaliseren van de mogelijkheden van een goed uitgewerkt meldingssysteem.

Aan de heer Caluwé antwoord ik dat burgers die willen samenwerken met de politiediensten dat nog steeds kunnen, maar dan is er wel enige methodiek vereist. Dat is evenwel niet zo eenvoudig. Wanneer, zoals in Poperinge, 80 personen die deel uitmaken van een netwerk elkaar op de hoogte moeten brengen, dan vereist dit een strakke en continue organisatie. Er wordt geobserveerd en wanneer er iets gebeurt, worden collega's verwittigd. Wanneer er bijvoorbeeld 's nachts iets gaande is in een winkel, dan gaat men er het licht aansteken. Dit heeft een afschrikkend effect. Dergelijke efficiënte werkwijzen bieden heel wat mogelijkheden, zeker wanneer politiediensten eraan meewerken.

Wij wensen in elk geval met de burgers samen te werken op een gestructureerde manier via de meldingssystemen, maar 's nachts patrouilleren is een opdracht die niet aan burgers kan worden overgelaten.

Het is in die context dat onze omzendbrief moet worden gezien, al begrijp ik dat sommige leden van een burgerwacht, meestal middenstanders, ontgoocheld zijn omdat het hen verboden wordt in het kader van een burgerwacht te patrouilleren. In zekere mate heb ik zelfs respect voor hun inspanningen, die ik in een aantal gevallen zelf heb gezien. Zo ben ik naar Poperinge geweest en mijn collega Leo Peeters is naar Dadizele gegaan. Ook via de rijkswacht ben ik ingelicht over de inspanningen van sommige burgerwachten.

Ik blijf erbij dat goed georganiseerde observatietechnieken de veiligheid van de betrokkenen echt ten goede kunnen komen. Men vergeet wel eens dat nachtelijk patrouilleren een lange opleiding vereist, nagenoeg twee jaar, en zo een opleiding zou nodig zijn, al was het maar om de veiligheid van de burgerwachten zelf te verzekeren. Wij kunnen echter beter tijd en energie steken in het uitbouwen van observatienetwerken. Ik stel vast dat een aantal middenstanders in verschillende gemeenten, nu ze het kader kennen waarbinnen gewerkt wordt, bereid zijn om positief mee te werken met politie en rijkswacht.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, hoewel de minister de burgerwachten verbiedt, meen ik toch dat er nog heel wat clandestien zullen blijven optreden. Is de minister van plan de clandestiene burgerwachten te gedogen of zal hij ze repressief aanpakken?

Ik kom ook nog even terug op de vraag die ik daarstraks al stelde: zijn twee landbouwers die 's nachts in een weide patrouilleren een privé-militie, een burgerwacht of gewoon twee landbouwers? Is de minister van plan zo een optreden te vervolgen?

In verband met deze burgerwachten stel ik voor dat de minister zich niet zou blijven beroepen op een wet van 1934 toen het Rexisme hier hoogtij vierde. De minister zou voor deze burgerwachten beter een nieuw kader creëren waarin zijn voorstellen dan een plaats zouden vinden. Zo zouden ook de observatienetwerken een legaal karakter krijgen.

Het rijkswachtadvies waarover de minister spreekt, blijkt mij onduidelijk en wordt zelfs tegengesproken door de rijkswacht in mijn streek, die, zij het informeel, zeer was opgezet met deze bijkomende informatiekanaalen.

Het gebruik van geweld door burgerwachten en het overgaan tot aanhoudingen zijn uiteraard uit den boze. Overigens heb ik nooit gehoord dat burgerwachten zoiets hebben gedaan.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Dat is wel gebeurd op verschillende plaatsen.

De heer Goris (VLD). — Daar weet ik niets van. Ik blijf erbij dat wij initiatieven van burgers met een blanco strafregister die een hand willen reiken aan de overheid en bepaalde zaken die verkeerd lopen willen melden, niet kunnen tegenhouden. De overheid mag deze hulp niet weigeren.

De minister vindt wel dat burgers de ordediensten moeten kunnen verwittigen van ongeregelheden en dat verheugt mij. Ik blijf echter van oordeel dat burgers ook moeten kunnen patrouilleren met een voertuig, zonder dit te verlaten.

Ik wil ook even terugkomen op de criminaliteitscijfers. De rijkswacht van het district Leuven meldde indertijd voor de gemeente Linter, die ik wat beter ken, 52 inbraken op acht maanden tijd. Gedurende de twee maanden dat de buurtwachten actief waren, werd er geen enkele inbraak gepleegd en sinds de minister de burgerwachten heeft verboden, werden er helaas opnieuw vier inbraken gesignaleerd. Natuurlijk kan hier toeval mee gemoeid zijn, maar toch zijn de cijfers van de rijkswacht van het district Leuven zeker niet geheel zonder betekenis. Daarom vraag ik de minister alleszins te overwegen om de uitbreiding van de kaders opnieuw te bekijken en zich niet langer te beroepen op de wet op de privé-milities.

Terecht werd ook gesuggereerd dat de lokale overheid, samen met de federale, meer verantwoordelijkheid moet nemen voor het veiligheidsbeleid. In dat verband wil ik de aandacht van de minister vestigen op een probleem in de kleinere gemeenten met een kader van vier, vijf of zes eenheden. Door toevalligheden als mutaties of langdurige ziektes kan dat kader gemakkelijk op de helft terugvallen. Die gemeenten kunnen voor hun politiediensten dan geen beroep doen op tijdelijke oplossingen zoals interims of kunnen niet terecht bij de RVA die niet de opgeleide en getrainde mensen kan verschaffen die in de politiediensten nodig zijn. Er bestaat ook geen enkele mogelijkheid om tijdelijk te putten uit een reservekorps of bij federale instanties. Ik dring er dus op aan dat de minister een oplossing uitwerkt voor de kleinere gemeenten, die toch bijna 50 à 80 pct. van de Belgische gemeenten uitmaken. De IPZ zijn wel een goed initiatief op langere termijn, maar geen afdoend antwoord voor de huidige dagelijkse moeilijkheden van die gemeenten. Kan de minister indien zij daar zelf om vragen hen niet toelaten hun kaders tijdelijk aan te vullen?

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Caluwé.

De heer Caluwé (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik apprecieer ten zeerste dat de minister de nadruk blijft leggen op het aanmoedigen van de vrijwillige medewerking van de bevolking aan het veiligheidsbeleid. Zijn omzendbrief gaf immers de indruk een signaal in de andere richting te willen geven.

Toch blijf ik op een aantal punten op mijn honger. Was het bijvoorbeeld niet beter geweest de organisatie van die medewerking van de bevolking definitief over te laten aan de lokale politiediensten onder de verantwoordelijkheid van de burgemeester en hen de zorg toe te vertrouwen erop te letten dat er zich geen ontaardingen of gevaarlijke situaties zouden voordoen? Op het lokale niveau is het nu eenmaal gemakkelijker om uit te maken of een bepaalde vorm van wachtlopen ja dan neen gevaarlijke situaties meebrengt. De omzendbrief verbiedt bijvoorbeeld ook het wachtlopen op een camping ter bescherming tegen pyromanen. Was dat echt wel nodig? Gaat men hier niet te ver? Kan men dergelijke zaken niet aan de lokale overheid toevertrouwen?

Mag ik de minister toch nog eens vragen of hij niet verwacht dat mensen die met veiligheidsproblemen geconfronteerd worden, blijvend initiatieven zullen nemen, maar zonder daar voortaan de politiediensten van op de hoogte te brengen? Zullen precies dergelijke situaties niet tot meer incidenten leiden dan de manier van werken die in de voorbije periode in de praktijk is gebracht?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, ik wens de heer Goris toch nog even uitdrukkelijk te zeggen dat wij niet weigeren dat mensen helpen. Wij regelen alleen de manier waarop dat kan gebeuren.

De heer Goris citeert cijfers over de daling van de criminaliteit. Ik heb zelf gezegd dat het typisch is bij de inzet van burgerwachten dat de criminaliteit gedurende enkele maanden daalt, maar dat men nadien opnieuw tot dezelfde situatie komt. Ik heb daar ook aan toegevoegd dat de resultaten van andere vormen van samenwerken, zoals bijvoorbeeld in Poperinge, nog veel overtuigender zijn. Het is wel degelijk een efficiënte hulp en wij staan altijd open voor samenwerking, alhoewel bepaalde vormen niet kunnen. Sommigen vrezen dat zomaar in het wilde weg zal worden gewerkt. Ik stel vast dat er na het rondsturen van onze omzendbrief al verschillende initiatieven zijn gelanceerd. Vooral leden van het NCMV nemen contact met ons op ten einde bepaalde manieren van hulpverlening voor te stellen. Handelaars zien vanuit hun winkel natuurlijk goed wat er in hun straat allemaal gebeurt. Zij kunnen dus interessante tips doorspelen aan de politie.

In bepaalde kleine gemeenten zijn er inderdaad problemen. Het is echter niet mogelijk om voor ieder specifiek probleem onmiddellijk een oplossing voorhanden te hebben. In het kader van de interpolitiezones zal men werken met ongeveer vijftig politieagenten en rijkswachters samen. Als er daarvan op een bepaald ogenblik twee niet aanwezig zijn, is dat geen drama. Wij willen die interpolitiezones zo vlug mogelijk in het leven roepen. Bovendien voorziet de programmawet in de aanwerving van contractpolitie, mits er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Het moet gaan om een tijdelijke behoefte waarbij men het kader wil opvullen en men tot een samenwerkingsverband wil toetreden.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, ik wens nog even in te gaan op de opmerking van de minister over de kleine gemeenten. Iedereen weet dat de aanwerving van een nieuwe eenheid binnen het kader ongeveer anderhalf jaar kan duren. Wanneer iemand ziek valt of muteert, moet de gemeente het soms gedurende anderhalf jaar met minder eenheden doen. Wanneer in een gemeente waar normaal vijf politieagenten zijn, er twee wegvallen, rijst daar een ernstig probleem. De interpolitiezone kan niet veel helpen omdat zij vooral moet zorgen voor een permanentie na de klassieke werkuren. Het dagelijkse veldwerk, tussen 8 en 17 uur bijvoorbeeld, dient te gebeuren door het vaste kader van die gemeente. Gelet op de toename van de gerechtelijke opdrachten van de lokale politie, dring ik aan op een maatregel. Een aantal kleine gemeenten hebben immers de vaste wil en het budget om mensen te betalen, maar door de omslachtige procedure kunnen zij niemand aanwerven op korte termijn. Het is de taak van Binnenlandse Zaken om daarvoor een oplossing te zoeken.

Mijnheer de Voorzitter, ik had aanvankelijk de bedoeling een met redenen omklede motie in te dienen, maar volgens het Reglement wordt dit rechtstreeks verwezen naar de openbare vergadering van de Senaat. Daarom zal ik een voorstel van resolutie indienen dat hier vandaag of eventueel in een volgende commissievergadering kan worden besproken.

De Voorzitter. — Mag ik er op wijzen dat een voorstel van resolutie moet worden ingediend ter griffie en in overweging moet worden genomen door de plenaire vergadering, waarna het naar onze commissie zal worden verzonden? Een voorstel van resolutie legt bijgevolg een langere weg af dan een motie.

De heer Goris (VLD). — Wij vinden het inderdaad beter dat over deze aangelegenheid in de commissie een bespreking wordt gevoerd vooraleer de plenaire vergadering daarover stemt.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER CALUWÉ AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE SAMENWERKING TUSSEN DE POLITIEDIENSTEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. CALUWÉ AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «LA COLLABORATION ENTRE LES SERVICES DE POLICE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Caluwé aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de samenwerking tussen de politiediensten».

Het woord is aan de heer Caluwé.

De heer Caluwé (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, veertien dagen geleden verscheen in *Gazet van Antwerpen* een uittreksel van een studie van professor Van Outrive omtrent de samenwerking tussen de drie reguliere politiediensten. Ik heb begrepen dat deze studie werd uitgevoerd op vraag van het ministerie van Binnenlandse Zaken en dat professor Bosly de opdracht heeft gekregen een soortgelijke studie te maken voor het Franstalige landsgedeelte.

Deze studies blijken tot de conclusie te leiden dat de taakverdeling op het terrein momenteel uiterst moeilijk verloopt en dat er steeds conflicten zullen blijven bestaan zolang twee politiediensten verplicht worden hetzelfde soort van werk te doen.

Een tweede algemene conclusie van deze studies is dat er tot nu toe geen definitieve beslissing werd genomen met betrekking tot de toekomstige samenwerking met de politiediensten en de taakverdeling tussen de diensten onderling. Het resultaat hiervan is dat elk van de politiediensten uit zelfbehoud zoveel mogelijk taken naar zich toe probeert te trekken, wat uiteraard aanleiding geeft tot allerlei conflicten op het terrein.

Ik citeer vervolgens wat in *Gazet van Antwerpen* met betrekking tot deze studie is verschenen: «De OOP13 werkt bijna nooit ... De OOP13 leidde er op bepaalde plaatsen zelfs toe dat bestaande samenwerkingen werden afgebouwd. Vroeger staken politiecommissaris en brigadecommandant elkaar een handje toe, er was een goede verstandhouding. Nu moet alles volgens het akkoord verlopen, zodat bepaalde taken niet meer worden uitgevoerd.» Volgens de ploeg rond Van Outrive loopt de samenwerking vooral mank omdat afspraken niet afdwingbaar zijn. «Samenwerking werd immers opgelegd per omzendbrief en niet bij wet ... De hiërarchische structuur van de rijkswacht speelt vele samenwerkingen parten.»

Professor Van Outrive wordt verder letterlijk geciteerd: «Het enige werkbare lijkt mij dat de rijkswachtbrigades en de gemeentepolities worden samengevoegd en dus onder één bevel komen, namelijk dat van de burgemeester. Ik realiseer mij dat dit moeilijk haalbaar is, omdat de binding van de brigades met het centraal commando dan heel wat losser wordt. Maar als men samenwerking wil, dan is dat de oplossing. Naast zo'n lokale politie zie ik nog twee federale polities: één voor de ordehandhaving en de bestuurlijke taken, en één voor de gerechtelijke taken. Het zal niet gemakkelijk zijn, iedereen zal zijn symbolen moeten inleveren.»

Ik vraag de aandacht van alle collega's voor het volgende fragment: «Volgens mij...», aldus professor Van Outrive «...moet het Parlement zich met de hervorming bezighouden. De ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie zijn begrijpelijkerwijs te veel afhankelijk van de politiediensten om tot een globaal inzicht te komen. Dit lijkt mij een mooi werkje voor de nieuwe Senaat.»

Graag had ik van de minister vernomen of het artikel in *Gazet van Antwerpen* overeenstemt met de resultaten van het onderzoek van professor Van Outrive. Gaat de minister akkoord met de besluiten van deze studie? Op welke wijze zal hij ermee rekening houden in het kader van zijn beleid inzake interpolitiezones? Is de minister bereid om in te gaan op de suggestie van professor Van Outrive om de voorbereiding van een betere organisatie van de samenwerking tussen de politiediensten toe te vertrouwen aan de nieuwe Senaat?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, het rapport van professor Van Outrive is geen nieuw rapport. We hebben het al een tijdje in ons bezit, samen met het rapport van professor Bosly. Ter verduidelijking wijs ik erop dat het onderzoek van professor Van Outrive is gebaseerd op interviews met een vijftigtal mensen van rijkswacht en gemeentepolitie. Het onderzoek van professor Bosly heeft een grotere basis. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat zijn conclusies veel genuanceerder zijn dan die van professor Van Outrive. Deze laatste zegt dat er geen samenwerking is. Professor Bosly trekt die conclusie niet.

Ik vind het een beetje jammer dat zo een belangrijke studie als deze over de samenwerking tussen de politiediensten gebaseerd is op interviews met slechts vijftig personen. Dit is niet alleen een klein aantal, het is ook jammer dat de gegevens niet zeer grondig aan de feitelijkheid werden getoetst. Maar goed, het wetenschappelijk onderzoek is wat het is en de ene professor trekt positievere conclusies dan de andere. Op één punt zitten ze echter wel op dezelfde golflengte, want beiden trekken de conclusie dat er onzekerheid heerst over de toekomst van de politiediensten. Dit gevoel van onzekerheid is met de recente verkiezingen, waarbij elke politieke partij op dit vlak haar standpunt duidelijk heeft bepaald, zeker niet afgenomen. Men verwacht inderdaad grote hervormingen.

De conclusie van professor Van Outrive over wat er moet veranderen, is niet nieuw en heeft, eerlijk gezegd, niet zoveel te maken met het onderzoek. Reeds jaren circuleert de visie dat er een plaatselijke politie moet komen met daarnaast een federaal orgaan voor openbare ordehandhaving en een gerechtelijke politie. Ook professor Van Outrive heeft dit vroeger reeds gezegd. Dat dit inderdaad de oplossing is, valt niet uit het onderzoek af te leiden. Ik ben het met deze visie niet eens en meen dat een dergelijk systeem een grote stap achteruit zou zijn.

Het scheiden van lokale en supra-lokale politie en het uitbouwen van een gerechtelijke politiedienst die daar los van staat, lijkt mij geen goede zaak. Voor enkele deelaspecten van de criminaliteit kan dit misschien werken, maar op andere terreinen leidt dit al te gemakkelijk tot een blinde politie die niet meer vertrouwd is met het terrein en een aantal zaken niet meer ziet. Ik heb daar dus principieel, maar ook pragmatische bezwaren tegen. Men gaat er zomaar vanuit dat de federale overheid zal blijven betalen voor de korpsen die zij ter beschikking stelt, terwijl de politie op gemeentelijk vlak wordt georganiseerd onder de leiding van de burgemeesters en de federale overheid daarover dus niets meer te zeggen heeft. Dat lijkt me niet evident, maar die conclusie trekt men blijkbaar niet. In elk geval vind ik het niet normaal dat de minister een budget verdedigt voor iets waar hij geen bevoegdheid over heeft. Ik ben dus geen voorstander van deze optie.

In verband met de hervorming moeten we heel duidelijk zijn. De verschillende politieke partijen hebben elk een eigen visie op de politie. Er zijn evenveel visies als er politieke partijen zijn. Een structurele hervorming die in zo een politiek landschap tot stand moet komen, kan nooit goed zijn, omdat ze ofwel een onherkenbaar compromis zal zijn, ofwel een systeem waar heel veel voorstanders, maar evenveel tegenstanders van zijn. Het lijkt mij niet goed de politie te hervormen op basis van meerderheid tegen minderheid. Bovendien ben ik ervan overtuigd dat geen enkele partij in het Parlement voor een bepaald voorstel genoeg voorstanders zal vinden om een meerderheid te vormen. Alle politieke partijen hebben hun eigen standpunt: sommige opteren voor twee diensten, andere voor drie of één en tussen de verschillende voorstanders van een systeem met twee diensten zijn er dan nog eens verschillen die meer dan nuanceverschillen zijn. Voor sommige is het afschaffen van de gemeentepolitie en het integreren ervan in iets anders niet bespreekbaar, voor andere dan weer wel.

Wij kunnen alleen maar vaststellen dat er op maatschappelijk en politiek vlak over dit onderwerp discussie is ontstaan, maar dat er momenteel geen meerderheid is voor een bepaalde optie.

De Regering heeft dan ook besloten werk te maken van de interpolitiezones. Ten eerste kunnen wij niet wachten op een politieke meerderheid. De drie bestaande diensten zullen dus worden

verplicht gestructureerd samen te werken. Ten tweede, deze diensten zullen verantwoording moeten afleggen aan de bevolking via de politieoverheden en in het bijzonder de burgemeester enerzijds en het veiligheidscharter anderzijds. Ten derde, de resultaten van de samenwerking zullen worden geëvalueerd. Ten vierde, de samenwerking binnen de interpolitiezones houdt in dat rijkswacht en politie de permanentie 24 uur op 24 uur, en overal in het land, zullen kunnen verzekeren.

De interpolitiezones laten een hervorming in de toekomst toe. Met andere woorden, ze vormen geen hinderpaal voor een structurele hervorming, indien die in de toekomst zinvol is.

Het standpunt van de Regering inzake de politieproblematiek is heel duidelijk. In deze legislatuur zullen wij de IPZ's uitbouwen en de politiediensten doen samenwerken, maar een globale herstructurering zal nu niet aan de orde komen.

Dit vormt een zekerheid voor de politiediensten, die nu weten dat het de moeite loont om samen te werken. De politiediensten weten dus heel duidelijk wat de toekomst de volgende vier jaar zal brengen.

In deze interpolitiezones doen rijkswacht en politie niet hetzelfde werk. Zij hebben in principe dezelfde bevoegdheid, maar zullen duidelijk aan taakverdeling doen.

De rol van de Senaat hierin moeten de senatoren uiteraard zelf bepalen. Ik heb duidelijk gezegd dat de Regering niet zal aansturen op een globale herstructurering, integendeel. Het begeleiden van de IPZ's en de discussie daarover behoren eveneens tot de bevoegdheid van Kamer en Senaat.

Er was een vergadering belegd in dit verband, maar door de problemen in Dinant kon ik er niet aanwezig zijn. Ik ben echter bereid hierover uitgebreid in discussie te treden.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Caluwé.

De heer Caluwé (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik maak uit het antwoord van de minister op dat hij erkent dat het gebrek aan visie op de herstructurering de plannen hypothekeert en de goede werking van de interpolitiezones bemoeilijkt. Ik blijf er dan ook bij dat wij een poging moeten wagen om de bestaande tegenstellingen te overbruggen, en zo snel mogelijk een concept uit te werken dat definitief aangeeft waar we naartoe willen op het vlak van samenwerking tussen politiediensten.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, ik leg de nadruk op de vraag naar rechtszekerheid, en vooral naar budgettaire zekerheid, van de gemeentebesturen die willen meewerken aan de interpolitiezones, wat volgens mij een goed initiatief is.

De gemeenten wensen meer politiepersoneel aan te werven omdat het verzekeren van de veiligheid dit vereist en omdat de taken van de lokale politie toenemen, niet alleen de gerechtelijke, maar ook de gewone dagelijkse taken.

Een voorbeeld. Wanneer men van domicilie verandert, moet de politie verifiëren of de betrokkene daar inderdaad woont. Zo zijn er nog een aantal opdrachten die meebrengen dat het takenpakket van de lokale politie toeneemt.

Ik denk dat de gemeenten in de samenwerking van de politiediensten wel willen investeren, maar ik stel vast dat de algemene bevoegdheden van de lokale overheid, van de burgemeester in het bijzonder, meer uitgehold worden. Een aantal beleidstaken worden overgeheveld naar hogere instanties, zoals de overlegorganen van de IPZ's, waarin echter niet alle burgemeesters vertegenwoordigd zijn. Er is zelfs een vergadering waar de lokale overheden niet meer bij zijn, maar waar enkel de verantwoordelijke van de rijkswacht en van de politie aanwezig zijn.

Een aantal lokale overheden is bereid om mee te werken aan de IPZ's, maar niet ten koste van de bevoegdheden en het budget van hun gemeente. De gemeenten, enkele grote steden niet te na gesproken, zijn immers over het algemeen beter bij kas dans de federale overheid. Dit mag echter geen alibi zijn om taken die thans door de federale overheid worden uitgevoerd, door te schuiven naar de gemeenten.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — De gemeenten hebben de zekerheid dat er de eerste vier jaar niets zal veranderen. Dit is natuurlijk geen definitieve zekerheid, maar die zal er nooit zijn. De gemeenten weten echter nu dat zij de komende vier jaar zullen moeten werken aan de IPZ's. Dit is een heel verschil met de situatie bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen, toen men niet wist hoe de gemeentepolitie, de rijkswacht en de gerechtelijke politie er zouden uitzien.

Ik heb ook nog een opmerking over de gemeentelijke bevoegdheden. De kern van het overleg rond de IPZ's ligt bij het plaatselijk vijfhoeksoverleg. De afbakening van de taken gebeurt in dat vijfhoeksoverleg. Het Veiligheidscharter wordt er met alle burgemeesters van de zone opgesteld en dat charter wordt aan de gemeenteraad medegedeeld. Tot nu toe heeft de gemeenteraad nooit een duidelijk zicht gehad op de samenwerking tussen de politiediensten. Dit is dus een bevordering van de gemeentelijke autonomie.

Vervolgens krijgen de burgemeesters voor het eerst een zekere controle op de rijkswacht. Op het ogenblik vervult de rijkswacht taken van de administratieve politie op het grondgebied van de gemeenten. De burgemeesters hebben daar niets over te zeggen. In ons voorstel voor samenwerking van de politiediensten zal dat wel het geval zijn. Het verwondert mij dan ook dat burgemeesters beweren dat zij in de toekomst minder bevoegdheden zullen hebben, want de rijkswacht opereert vandaag al in hun gemeenten. Indien ik de rijkswacht zou bevelen die taken niet langer uit te voeren, dan zou de federale overheid heel wat geld uitsparen.

De gemeenten zullen inderdaad financieel bijdragen aan de samenwerking tussen de politiediensten. De tussenkomst van de federale overheid voor de gemeentelijke politiediensten verhoogde de voorbije drie jaar echter van 1 naar 4 miljard. Volgend jaar zal dit bedrag wellicht nog stijgen. In de IPZ's zal de rijkswacht zijn nachtinterventies verhogen. Om in een IPZ een goede permanentie te hebben, zal de rijkswacht immers meer 's nachts moeten patrouilleren. De meestal kleine gemeentelijke politiediensten kunnen niet alle nachten een permanentie verzekeren, en dus zal de rijkswacht moeten inspringen. Er zullen afspraken moeten worden gemaakt. Zo kan de gemeentelijke politie twee nachten per week patrouilleren en de rijkswacht de overige nachten. Nu patrouilleert de rijkswacht niet in al die gemeenten, maar beperkt zij zich tot een of twee patrouilles per rijkswacht-district.

Dit alles betekent natuurlijk meer uitgaven voor de Staat. Het is dus niet juist te beweren dat de gemeenten financieel zullen opdraaien. Integendeel: indien de gemeenten bereid zijn om mee te werken, dan wil de federale overheid ook inspanningen doen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Ik ben het met de Vice-Eerste minister eens dat de samenwerking tussen de gemeentelijke politie en de rijkswacht niet ter discussie staat. Wat dit betreft rijzen er geen problemen. Ik heb alleen vragen bij de inspraak van de burgemeesters. Bijna overal in Vlaanderen is het lokaal vijfhoeksoverleg van start gegaan. De burgemeesters overleggen er met de politiecommissarissen, de rijkswacht en de parketten. Dat lijkt mij een zeer goed overleg te zijn. De resultaten van dat overleg moeten worden bekrachtigd door de gemeenteraad. De bekrachtiging van het veiligheidscharter door de gemeenteraad heeft uiteraard budgettaire gevolgen. Nu ontstaat er evenwel een provinciaal overleg waarbij de gouverneur, de parketten, de rijkswacht en politie betrokken zijn. De burgemeesters komen er niet meer aan te pas. Ik heb het nare gevoel dat de burgemeesters het charter hebben laten bekrachtigen in de gemeenteraad en dat de zaak nu over hun hoofd wordt afgehandeld.

Ik vraag de Vice-Eerste minister dan ook met aandrang dat hij er als verantwoordelijk minister van Binnenlandse Zaken op toeziet dat de burgemeesters, de lokale overheden, mee beslissen.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, wie de omzendbrieven leest, weet dat het provinciaal overleg een advies zal geven over wat de burgemeesters voorstellen. Het vijfhoeksoverleg grijpt plaats in het IPZ. De burgemeesters zullen het veiligheidscharter vaststellen en opvolgen. Het provinciaal niveau geeft de minister advies aangaande de voorstellen van de gemeenten. Dit advies is niet bindend. Er moet vooral naar een consensus worden gestreefd. Op provinciaal niveau moet er vooral voor worden gewaakt dat de samenwerking zich uitstrekt over de hele provincie en de provincie volledig wordt gedekt. Wanneer elke gemeente afzonderlijk zou beslissen met wie ze samenwerkt, dan bestaat de kans dat sommige gemeenten niet voldoende aanspraak kunnen maken op het veiligheidscharter.

Het vijfhoeksoverleg wordt ingeschakeld in de interpolitiezones; daar zal het overleg tussen de burgemeester en de procureur plaatshebben. Vroeger was dit niet het geval. Vroeger werd het overleg op een hoger niveau gevoerd. Nu kunnen binnen het veiligheidscharter afspraken worden gemaakt over gerechtelijke en administratieve aspecten. Binnen dit veiligheidscharter krijgen de burgemeesters mogelijkheden om richtlijnen te geven aan de rijkswacht. De burgemeesters krijgen dus in elk geval meer mogelijkheden.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Caluwé.

De heer Caluwé (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, deze discussie illustreert in feite dat het standpunt van professor Van Outrive volkomen correct is. Er moet dus dringend duidelijkheid komen over wat precies de rol en de mogelijkheden zijn van de burgemeester ten aanzien van de rijkswacht.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Ik heb beloofd dat daarover duidelijkheid zal worden tot stand gebracht, vóór 1 januari 1996.

De heer Caluwé (CVP). — Tot hiertoe is nog geen enkel concreet voorstel geformuleerd. Daardoor wordt de discussie op het terrein gehypothekerd. Er moet snel wettelijk duidelijkheid komen omtrent de precieze rol van de burgemeester ten aanzien van de rijkswacht. Dit zal meteen ook de discussie openen over de hiërarchische structuur van de rijkswacht.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Ik herhaal dat ik in de Kamer en in de Senaat heb beloofd dat dit vóór 1 januari 1996 zal gebeuren. Ook in het regeerakkoord wordt verwezen naar die samenwerking. Ik spreek dus niet over een nieuwigheid.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, de agenda van de openbare vergadering van de commissie voor de Binnenlandse en de Administratieve Aangelegenheden is afgewerkt.

L'ordre du jour de la réunion publique de la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives est épuisé.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 11 uur.)

(La séance est levée à 11 heures.)